

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 301/2021-27

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Molnára, zo sudkyne Jany Laššákovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcu Ľuboša Szigetiho v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **BM STUDIO, spol. s r. o.**, Panenská 33, Bratislava, IČO 35 682 060, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Almáši Gabriel, spol. s r. o., Šumavská 3, Bratislava, IČO 36 856 592, v mene ktorej koná advokát JUDr. Gabriel Almáši, proti postupu Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 186/2012 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Bratislava I v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 186/2012 **b o l o p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Okresnému súdu Bratislava I **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 186/2012 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie v sume **1 000 eur**, ktoré **j e** jej Okresný súd Bratislava I **p o v i n n ý** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Okresný súd Bratislava I **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania v sume **460,90 eur** a zaplatiť ich právnemu zástupcovi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Skutkový stav veci a argumentácia sťažovateľky

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 13. apríla 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava I (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 27 Cb 186/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“). Sťažovateľka tiež navrhuje, aby ústavný súd prikázal okresnému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietahov a zakázal okresnému súdu pokračovať v porušovaní jej základných práv a slobôd.

2. Ústavný súd uznesením č. k. II. ÚS 301/2021 zo 16. júna 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka podala na okresnom súde žalobu o určenie neplatnosti záložných zmlúv, o ktorej rozhodol okresný súd rozsudkom z 22. septembra 2015. Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) uznesením z 21. septembra 2017 zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

4. Podstatou ústavnej sťažnosti sťažovateľky je tvrdenie, že v napadnutom konaní došlo k zbytočným prietahom, keďže okresný súd ani po troch rokoch od zrušujúceho uznesenia krajského súdu vo veci nekoná. Výnimkou je uznesenie z 30. septembra 2020 o ustanovení znalca. Napadnuté konanie trvá od roku 2012 a stále nesmeruje k právoplatnému skončeniu, a to aj napriek sťažnosti sťažovateľky z 8. februára 2021 na prietahy v konaní podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorá bola vyhodnotená ako čiastočne odôvodnená. Tento stav nečinnosti okresného súdu a pretrvávajúci stav právnej neistoty žiada sťažovateľka kompenzovať aj priznaním finančného zadosťučinenia.

II.

Vyjadrenie okresného súdu a replika sťažovateľky

5. V podaní doručenom ústavnému súdu 28. júla 2021 predseda okresného súdu k ústavnej sťažnosti uviedol, že žaloba sťažovateľky bola doručená 2. októbra 2012. Po predložení chronológie procesných úkonov vykonaných od doby vrátenia veci na ďalšie konanie poukázal

na priet'ahy v napadnutom konaní, a to v období od 21. septembra 2017 do pojednávania 15. októbra 2018, následne od tohto pojednávania do 19. decembra 2019, keď okresný súd uložil žalovanej strane povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, ako aj v období od 14. januára 2020 po zložení preddavku na trovy znaleckého dokazovania do 30. septembra 2020, keď bol uznesením ustanovený znalec.

Podľa predsedu okresného súdu v uvedených obdobiach okresný súd riadne nekonal z objektívnych príčin bez subjektívneho zavinenia zákonného sudcu, a to najmä z dôvodu nadmernej zaťažnosti jeho súdnych oddelení vysokým počtom vecí. Po ustanovení znalca bol už postup okresného súdu plynulý, pričom však následne došlo k vzniku priet'ahov konaním znalca, ktorý si nevyžiadal od strán sporu všetky potrebné dokumenty.

6. Právny zástupca sťažovateľky možnosť vyjadriť sa k stanovisku okresného súdu nevyužil.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

7. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskami účastníkov konania dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

9. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

10. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy i práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (I. ÚS 41/02, III. ÚS 111/02, IV. ÚS 99/07) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania a postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd v rámci prvého kritéria prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom

konaní a jeho význam pre sťažovateľku (I. ÚS 19/00, ÚS 54/02, II. ÚS 32/02, IV. ÚS 187/07). Podľa rovnakých kritérií postupoval ústavný súd aj v danom prípade.

11. Pokiaľ ide o otázku zložitosti sporu, ústavný súd nezistil právnu zložitosť posudzovanej veci sťažovateľky, keďže táto tvorí stálu súčasť agendy všeobecných súdov. Ani predseda okresného súdu vo svojom vyjadrení nepoukázal na právnu zložitosť predmetnej veci. Určitý stupeň faktickej zložitosti môže súvisieť s potrebou nariadenia znaleckého dokazovania na preverenie pravosti podpisov. Napriek tomu, že zdĺhavý priebeh napadnutého konania ústavný súd nemôže pripísať iba na vrub faktickej zložitosti veci, na túto okolnosť nemohol neprihliadať pri určení primeraného zadostučinenia (II. ÚS 109/2018).

12. Správanie sťažovateľa ako účastníka konania je druhým kritériom, ktoré sa uplatňuje pri rozhodovaní, či v konaní pred súdom došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu označených práv sťažovateľa. V preskúvanom konaní ústavný súd nezistil závažné okolnosti, ktoré by bolo možné pripísať na ťarchu sťažovateľky v súvislosti s doterajšou dĺžkou konania v jej veci.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup okresného súdu z hľadiska existencie zbytočných priet'ahov v doterajšom priebehu konania a z predloženého súdneho spisu zistil obdobia nečinnosti, v ktorých okresný súd nekonal bez toho, aby mu v tom bránila závažná prekážka. Krátkodobejšie obdobie pasivity kvantifikovateľné nečinnosťou v rozsahu približne deviatich mesiacov identifikoval ústavný súd v období konania od doručovania zrušujúceho uznesenia krajského súdu stranám sporu do 3. septembra 2018, keď nariadil pojednávanie. Okresný súd zostal opätovne nečinný, a to šesťnásť mesiacov, v období od pojednávania 15. októbra 2018 do 19. decembra 2019, keď okresný súd uložil žalovanej strane povinnosť zložiť preddavok na trovy znaleckého dokazovania, a v rozsahu 8 mesiacov od januára 2020 po zložení preddavku na trovy znaleckého dokazovania do 30. septembra 2020, keď rozhodol o ustanovení znalca.

14. Obranu predsedu okresného súdu spočívajúcu v uvádzaní dôvodov, ktoré mali ako objektívne príčiny spôsobiť priet'ahy v konaní, ústavný súd so všeobecným odkazom na svoju ustálenú judikatúru neakceptoval. Vysoká zaťaženosť sudcov či jednotlivých súdnych oddelení nemôže byť na ťarchu strany sporu a nemá povahu okolnosti, ktorá by vylučovala zodpovednosť príslušného súdu za rozhodnutie vo veci samej.

15. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd dospel k záveru, že dĺžka napadnutého konania okresného súdu je neprimeraná a v dôsledku neodôvodnenej nečinnosti okresného súdu v predmetnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

IV.

Prikázanie vo veci konať a primerané finančné zadost'učinenie

16. Podľa § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde ak porušenie práv alebo slobôd vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal. Ústavný súd v nadväznosti na výrok uvedený v bode 1 výrokovej časti nálezu v záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľke prikázal okresnému súdu, aby v napadnutom konaní, v ktorom nebolo v čase rozhodovania ústavného súdu o sťažnosti sťažovateľky právoplatne rozhodnuté, konal bez zbytočných priet'ahov (bod 2 výroku nálezu).

17. Pokiaľ sa sťažovateľka v petite ústavnej sťažnosti domáhala, aby ústavný súd rozhodol o zákaze okresnému súdu pokračovať v porušovaní jej označených práv, ústavný súd konštatuje, že sťažnostná argumentácia sťažovateľky opomína akúkoľvek súvislosť s možnosťou vyslovenia takéhoto zákazu, a preto ústavný súd ústavnej sťažnosti v tejto časti nevyhoviel (bod 5 výroku tohto nálezu).

18. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadost'učinenie.

19. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj ESLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

20. Zohľadňujúc konkrétne okolnosti posudzovanej veci, najmä dobu nečinnosti okresného súdu v napadnutom konaní a skutkovú náročnosť posudzovanej veci, dospel ústavný súd k záveru, že v danom prípade bude priznanie finančného zadost'učinenia v sume 1 000 eur primerané konkrétnym okolnostiam prípadu (bod 3 výroku tohto nálezu).

V.

Trovy konania

21. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania. Úspešná sťažovateľka si uplatnila nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby.

22. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom podľa § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) vyhlášky Ministerstva spravodlivosti

Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov pozostávajúcu z odmeny advokáta za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti). Za tieto úkony uskutočnené v roku 2021 patrí odmena v sume dvakrát po 181,17 eur a režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur.

Tieto trovy právneho zastúpenia v sume 384,08 eur, keďže advokátska kancelária je aj platcom dane z pridanej hodnoty, sa v danom prípade zvyšujú o 20 %. Celkove teda trovy právneho zastúpenia predstavujú sumu 460,90 eur (bod 4 výroku nálezu).

23. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 Civilného sporového poriadku).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 30. septembra 2021

Peter Molnár
predseda senátu